

ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ І КУЛЬТУРИ У СТУДЕНТІВ ЗГІДНО З ВИМОГАМИ ЧАСУ

СЕМЯННІКОВА Н.Л., ЛИСАЧУК Л.Н., ПАНАСЕНКО О.В.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХПІ»

На сучасному етапі розвитку людства частіше постає питання щодо екологізації людської діяльності. Це об'єктивний, поступовий та, головне, неминучий процес, тому від його реалізації у країнах з різним соціальним устроєм, з різними видами промислової та сільськогосподарської діяльності залежить не тільки збалансоване існування всієї біосфери, а й існування самого людства в цілому. В.І. Вернадський писав: якщо людство стало визначним фактором еволюції біосфери й існувати поза біосферою не може, воно повинно забезпечити напрям її розвитку і тоді зможе забезпечити своє майбутнє.

Зараз у науку увійшло багато таких понять, як «екологічна культура», «екологічна свідомість», «екологічне мислення», які торкаються морально-етичної сфери людини і дають основу щодо формування екологічного світогляду людства. Щоб діяти екологічно безпечно, треба мислити екологічно, треба володіти екологічною культурою. Формування екологічної свідомості ґрунтується на всебічному розумінні тими, хто вчить, і тими, хто навчається того, що антропогенна зміна всього комплексу життя на Землі, внаслідок швидкості процесу руйнування біосфери, призводить до виходу за межі адаптивних можливостей як самої планети, так і можливостей людини як біологічного виду. Тому сучасні екологічні проблеми значно впливають на систему освіти і педагогіку.

Ці вимоги стосуються також сучасних іноземних студентів, які прибули задля отримання вищої освіти до України з інших держав. Їх підготовка передбачає поєднання спеціальних знань та досягнень із залученням до культури та системи гуманістичних цінностей, серед яких важливе місце займає і екологічна свідомість. Сьогодні в Україні створена багатоступінчаста система екологічної освіти, першим рівнем якої для іноземних студентів є підготовчі факультети (ПФ). Важливим завданням ПФ є формування у іноземних

студентів пізнавального інтересу до екології в процесі вивчення предметів як природничого, так і гуманітарного циклів.

Як показує багаторічний досвід, переважна кількість іноземних студентів не мають уявлення щодо існування екології як науки. У деяких країнах природознавчі дисципліни з різних причин не є обов'язковими для середніх учбових закладів гуманітарного напрямку. Так, у більшості студентів, які проходили вхідний контроль, відсутні навіть початкові екологічні знання.

На факультеті міжнародної освіти НТУ «ХПІ» накопичений певний досвід екологізації учбового процесу. У учбові плани підготовки студентів економічного і гуманітарного профілю введені курси «Основи природознавства», «Розміщення виробничих сил і регіоналістика», «Основи природознавства і екології», «Основи екології», «Країнознавство», що містять розділи, присвячені охороні довкілля, відтворенню відновлюваних природних ресурсів, енергозберігаючим технологіям та ін. Екологічно орієнтованими є також курси біології, хімії і фізики. Під час їх вивчення вибираються для розгляду ті питання з екології, що відповідають змісту того чи іншого навчального предмета. У курсі біології розглядається взаємозв'язок людини і біосфери, стан і охорона окремих природних ресурсів. Вивчення географії дозволить зрозуміти глобальні екологічні проблеми, ознайомить з використанням природних багатств та їхньою охороною. Вивчити методи боротьби із забрудненням довкілля дозволить хімія. Фізичні знання допоможуть розібратися, які новітні технології сучасного виробництва завдають непоправної шкоди природі. Зміст математичних задач з екологічною спрямованістю повинен допомагати студентам одержати інформацію про розміри екологічної катастрофи, що виникає у різних регіонах світу. Предмети гуманітарного циклу акцентують увагу студентів на моральному аспекті спілкування людини з природою. На наш погляд, екологічну підготовку студентів необхідно здійснювати також в різних формах позааудиторної роботи: проведення науково-теоретичних студентських конференцій, екскурсій до зоопарку, природничо-заповідних об'єктів, у проблемні лабораторії.